

glede cerkvenega jezika, naj se spomni, da je papež Leon XIII. v svojem pismu na kardinalnega vikarja z dne 20. maja 1885 imenoval in določil latinski jezik kakor *comes et minister religionis catholicæ Occidente toto*. Pri vseh svojih delih in opravilih naj ne pozabi na pravico svojega škofa, ki sme dajati navodila in mora tudi zahtevati, da se njegov glas posluša in izpoljuje. Na to je Leon XIII. v svoji merodajni okrožnici *Sapientiae christianaæ* z dne 10. januarja 1890 prav posebno opomnil duhovnike.

Če je pa duhovnik v resnici previden in se res na plemeniti načen trudi, pa mu vendar narodnostni predsedki od te ali one strani zaprake stavijo ter mu obtežujejo dušno pastirstvo, naj mu bo v izgled tudi v tem oziru božji Izvoličar. On je postavil Samarijanom v priliki o usmiljenem Samarijamu tako krasen spomenik, ali oni ga niso sprejeli. Jezusovi učenci so radi te nehvaložnosti hostili ogenj priklicati nad mesto. Toda Jezus jim je očital nepremišljeno gorečnost. Ne veste, katerega duha ste. (Luk. 9, 55.) Katoliški duhovnik ostani krotak in ponižen, naj mu tudi ugovarjajo; obvladuje naj se in ohrani naj krščansko ravnodušnost. Kedor samega sebe premaga, premaga prav lahko vse drugo, kar ga ovira.

Naj torej avstrijska ljudstva zedini ljubezen do altarja in prestola, do cerkve in domovine, do papeža in cesarja, ljubezen do Pija X., ki ves svet obsegajoče kraljestvo srečno in slavno vlada z gesлом: *Omnia instaurare in Christo*, ljubezen do cesarja Fran Jozipa I., česar milo žezlo že nad polstoletja blagoslov deli naši ljubljeni Avstriji.

Vsemogočni, po katerem kraiji kraljujo, poglavariji zapovedujejo in mogočni dočenjejo pravico (Preg. 8, 15, 16), ohrani našega svetega očeta, čuvaj našega vladarja in njegovo presvetlo vladarsko hišo, katere grb krasi dvoglavi orel s križem in mečem, blagoslov celokupno cesarsko in kraljevo državo, njene prebivalec, ki naj bi hrepeli po skupni domovini v neboškem kraljestvu, kakor jih zdaj druži na zemlji ena in ista očetova hiša.

Dunaj, na praznik sv. Leopolda, 15. nov. 1904.
Skofovski odbor.

Blagosavljanje hiš o treh sv. večerih.

Ko se steinii na sv. večer, vrsi se po naših kmetiških hišah ginljiva starodavna pobožnost. Gospodar ali kak drug ugleden člen rodbine pojava spremjan od svojcev po vseh hišnih prostorih; z vejico pomočeno v blagoslovljeno vodo kropi na desno in na levo; vonjava kadila puhti z žarjavice, ki jo nosi z njim kak mlajši spremjevalec. S kropljenjem in kajenjem se zdržuje molitev. Vsa hiša s kletmi in hlevi in gospodarskimi poslopji vred se izroča na ta način v varstvo božjega Novorojenca. Ta obhod se ponavlja na večer pred novim letom in pred sv. tremi kralji. To so naši slovenski trije sveti večeri.

Nekdaj so hodili duhovnički sv. večere prekajat in blagoslavljat domove. V obredniku, ki ga je izdal ljubljanski škof Ferdinand grof Kuenburg leta 1706., so zapisane molitve običajne pred dvesto leti ob imenovanih večerih.

Zmoliši večernice se je odpravil masnik blagoslavljat hiše. Strežnika sta mu odmasala ijadijico s kadilom in posodo z blagoslovljeno vodo. Ko si je obkel roket in našel belo stolo, vsul je kadila na žarjavico v kadilnici govore običajni blagoslov. Nato je počast in dostojno stopaje sel po večjih in odličnejših hišnih prostorih in izbah, pokajal jih in kropil z blagoslovljeno vodo glasno izgovarjače zapovedane obredne molitve. Kjer sta bila dva duhovnika, kadil je eden nju, drugi pa je kropil. V molitvah sta se ustrezala.

Na sv. večer se je pricenjalo blagosavljanje (s. 337) (m. 1.): „Danes zveste, da pride Gospod in jutri vzrete slavo njegovo.“ Potem je molil masnik 50. psalm: „Usmili se mi, Gospod“ . . . in Marijino pesem: „Poveljuje duši moja“ . . . Oboje je sklenil s slavoslovjem: „Slava Ocem in Sinu in sv. Duhu“ . . . Ponovljeni gorejeni pridev je vočil: „Gospod z vami . . . In z duhom tvojim“ in molil molitve: „Bože, ki si storil, da je zasijala ta presvera neč razsvetljena z isanito lucejo; daj, prosimo te, da se naslajamo tudi z radostmi tistega v nebesih, česar skrivnostno luce smo na zemlji spoznali. Po istem Gospodu našem“ Naposled je vzkljuknil duhovnik: „Božja pomoc bodi vsekdar z nami“ in strežnika ali tovaris je odgovoril: „Amen.“

Zvecer pred obrezovanjem Gospodovim je bil o blagosavljanju his običajen isti

obred; le pripev in molitev sta bila druga. Prvi se je glasil: „Glej Marija nam je rodila Zveličarja, ki ga je Ivan gledaje razglasil govore: Glej Jagnje božje, glej (ga), ki odjemlje grehe sveta, aleluja.“ Kakor na sv. večer, molil je tudi sedaj mašnik ono molitev, ki se bere o prazniku na sv. maši, namreč: „Bože, ki si z rodovitnim devištvom blažene Marije človeškemu rodu podal dar večnega zveličanja: daj, prosimo te, da to za nas prositi občutimo, po kateri smo zasluzili prejeti življenjedala Gospoda našega Jezusa Krista Sina tvojega.“

Ko je duhovnik blagoslavljal hiše pred praznikom sv. treh kraljev, molil je pripev: „Odkrivši zaklade svoje so prinesli Modri Gospodu dari zlato, kadilo in miro, aleluja“ — in molitev: „Bože, ki si danasjni dan Edinorojnega svojega odkril paganom z zvezdo vodnico: daj milostivo, da, ki smo te že iz vere spoznali, do gledanja vzvišene lepote tvoje pridemo. Po istem Kristu Gospodu našem.“

Vse gorejne molitve so se opravljale v latinskom jeziku. Navaja jih se tudi ljubljanski obrednik od leta 1767. V „ritualu“ izdanem leta 1808. jih ni več. Kakor več drugih cerkvenih običajev, zatrla je cesarja Josipa II. doba tudi navado, da so duhovniki opravljali o sv. večerih hišni blagoslov. A po vseh škotijah ni preminil ta običaj. Kolikor je znano pisalcu teh vrstic, traja še dandanašnji v tržaški vladikovini.

p.

Brezmadežna na obzoru naše domovine.

(Konec.)

II. Pisatelji.

„Pridite, poslušajte vsi, ki se bojite Boga, in pripovedovati vam hočem, koliko je storil Gospod duši moji... Milosti, ki je ž njimi oblagodaril Vsemogočni Marijo, so oznanovali njeni častilci vernim rojakom. Spisovali so knjige polne slave nebeske Matere.

Govoré o propovednikih smo omenili najznamenitejšega pisatelja Marijinega Ivana Ludovalka Schönlebna. Razen njega je poklonilo Mariji mnogo naših knjižnikov svoja dela.

Ljubljanski prošt Marko Dolinar, slavno znan izza svoje delalnosti ob času kuge v Dravljah, je izdal na slavo svoje velike zaščitnice leta 1653. molitvenik: Mater amabilis. Novomeški kanonik Matija Kastelec je poveličal leta 1678. Marijo s svojimi „Bratovskimi Buqvizami S. Roshenkranza.“ V 18. stoletju je o. Marko Pohlin po Saillerju spisal „Marianskega Kempenstarja,“ ki oznanuje, da je bila Marija brez madeža spočeta. V „XV. postavi“ opisuje milosti, ki jih je prejela Mati božja in ž njimi sodelovala. Nato govori Marija: „Savle tega ūstega rajmnodijanja sem ješt uſeſej ſhe vezhe gnado ſadobila, inu toku ſem ješt od dne mojega bres madežha ſpozhetja, note, da moje velike staroſte v'mnofhenju tega faſluſhenja prov možlju gorijemalla.“ Isto resnico naglaša Pohlin v XVI. poglavju imenovane knjige. Osva1d Gutsmann omenja v „Christianikih Reſnizah“ izdanih leta 1770. v Celovcu praznika bezmadežnega spočetja.

Razni pobožni pisatelji so v svojih spisih prigovarjali mladini, da naj se v izkušnjavah zateka pod obrambo one, ki je kači glavo strla. Tuhinjski župnik Frančišek Mihael Panglovec, vzoren dušni pastir svoje dobe, svetuje v „Svestem Tovaršu,“ poslanem v dežel leta 1767. izkušanim vzdihljaj: „Mati Božja, perbiſhalitē vſih greshnikou ſkuſi tvoje ſvetu bres vſiga madeha ipozhetje vari me pred viim madesham tiga greha.“ Shčena „molitov“ se nahaja v Manovi knjižici „Taſtezhnai in unesrežnavezhnost“ (2. izdaja l. 1796.) Glasi se takole: „Skusi tvoje ūetu diviſhtvu, inu ſkuſi tvoje bres madeha ipozhetje, o ti prezhiſta Diviza, ozhiiti moje ferze, duſho, inu telu v' em Imeni Boga † Ozhetia † inu Synu, inu Svetiga † Duha, Amen.“

Iz prve polovice minulega stoletja bodi priča vere naših duhovnih pisateljev v brezmadežno spočetje slavni Friderik Baraga. L. 1830. je podal Slovencem tehtovito knjigo „Od Pozhefhevanja in poſnemanja Matere boshje.“ Tamkaj stoji jasna beseda njegova: „Marija ni bila nikoli ſ poverbanim greham omadeshana, to je, v' gnadi in perjasnosti boshji je bila ſhe ſpozhetja, kakor zerkev od nje misli.“ Takisto vnet zagovornik brezgrešnega spočetja je bil Anton Martin Slomšek. Na čelu nje-